

Bijlage I 'opbrengsten programma Vitale Wijken en Dorpen'

In april 2015 heeft uw raad de startnotitie Vitale Wijken en Dorpen vastgesteld.

Het uitgangspunt bij Vitale Wijken en Dorpen is een netwerksamenleving waarin inwoners steeds meer zelf doen. Hoe we als gemeente het beste kunnen handelen is maatwerk, voor iedere wijk of ieder dorp. Dit vraagt ook nadrukkelijk iets van ons, de gemeente. De wereld is aan het veranderen en wij passen ons daar op aan. Dit vraagt van ons dat we situaties goed aanvoelen, en op het juiste moment met de juiste middelen en op een passende manier in actie komen. Soms moeten we verbinden, soms pakken we de leiding, maar bovenal onthouden we dat 'niets doen' een optie is.

Als partner zijn we aanspreekbaar op onze nieuwe rol en stimuleren we participatie en burgerkracht. Die lijn blijkt ook uit het collegeakkoord 2014-2018. Een aantal van de uitgangspunten die is benoemd:

- Steeds meer ruimte voor initiatieven vanuit de samenleving en het vergroten van burgerparticipatie;
- Invloed voor inwoners, ondernemers en instellingen vanaf oorsprong van de planvorming;
- Een bestuursstijl waarin actief wordt samengewerkt met inwoners, bedrijven, verenigingen, lokale en (sub)regionale samenwerkingspartners;
- Meer ruimte voor maatwerk. Ieder(e) wijk/dorp heeft andere behoeften en mogelijkheden als het gaat om voorzieningen (buurthuizen, buurtondernemingen, verenigingen) en sociale participatie.

Het doel van programma Vitale Wijken en Dorpen, beschreven in de startnotitie Vitale Wijken en Dorpen, is om de vitaliteit in onze wijken en dorpen verder te verbeteren. Randvoorwaarde daarbij is dat de wijken- en dorpinaanpak volledig geïntegreerd is in de werkwijze van de gemeente, zowel bestuurlijk als ambtelijk. In essentie betekent dat meer maatwerk leveren voor de leefgemeenschappen in wijken en dorpen, ook als dat betekent dat er verschillende aanpakken en uitkomsten ontstaan.

Het programma Vitale Wijken en Dorpen staat voor vitaliteit in wijken en dorpen te verbeteren door te versnellen, verdiepen en verbinden:

- Versnellen
Door te experimenteren kunnen we meer tempo maken in de realisatie van concrete projecten die een bijdrage leveren aan de vitaliteit van onze wijken en dorpen.
- Verdiepen
We kiezen voor projecten die daadwerkelijk 'verschil' maken (en impact hebben), zowel wat betreft inhoudelijke uitkomsten voor wijken en dorpen, als in de (participatieve) aanpak van de projecten.
- Verbinden
Vanuit de versnelling en verdieping komt de behoefte om de ervaringen bij de realisatie van de projecten te verbinden met de 'reguliere' werkwijze van de gemeente. Borging van successen is daarbij een voorwaarde. De projecten helpen ons ook om – samen met de raad – de visie op Vitale Wijken en Dorpen aan te scherpen.

Er zijn zes projecten benoemd om te versnellen, verdiepen en te verbinden. Hieronder zijn deze beschreven.

Project 1: 'Vitaliteit in beeld: de vitaliteitskaart'

Eén van de projecten vanuit programma Vitale Wijken en Dorpen is het project 'de vitaliteit in beeld'. We hebben vitaliteitskaarten voor alle wijken en dorpen ontwikkeld. De vitaliteitskaart geeft

objectieve en subjectieve informatie over 5 thema's (gezond, voorzieningen, meedoen, veilig, wonen). De kaart is opgebouwd uit cijfers uit onze bewonersenquête, van de GGD, politie e.a.

In 2015 heeft een eerste tussentijdse evaluatie plaats gevonden met als doel direct verbeteringen te kunnen doorvoeren. De vitaliteitskaart is op basis van deze evaluatie doorontwikkeld. We hebben zowel inhoudelijke als procesmatige verbeteringen kunnen doorvoeren. In de nieuwe kaart staan de geactualiseerde cijfers en is de ontwikkeling te zien ten opzichte van de Vitaliteitskaart (editie 2014). Enkele indicatoren waren in deze eerste editie van de vitaliteitskaarten niet beschikbaar. Echter door vragen aan de bewonersenquête van 2015 toe te voegen, zijn nu meerdere indicatoren ingevuld. Nieuw in de vitaliteitskaarten (editie 2016) zijn ook de wijkomschrijvingen, waarin een korte beschrijving van de wijk of het dorp wordt gegeven met een kaartje en foto erbij. Bij het DNA is bij bedrijven de sector 'recreatie/toerisme' toegevoegd.

De vitaliteitskaart, oftewel de 'thermometer van de vitaliteit' wordt ingezet als instrument tijdens gesprekken met inwoners en samenwerkingspartners. De prioritering die in de wijken en dorpen nodig is om de vitaliteit te versterken, is hierdoor vergemakkelijkt. De vitaliteitskaart is online te raadplegen via vitaliteitskaart.roosendaal.nl/. Tevens biedt de gemeente Roosendaal workshops aan om het gebruik te bevorderen. Mede hierdoor zien we dat de vitaliteitskaart veelgebruikt wordt door onze inwoners en (netwerk) partners.

De verwachting is dat op basis van de uitkomsten van de bewonersenquête 2017 de nieuwe en geactualiseerde vitaliteitskaarten (editie 2018) in maart 2018 beschikbaar zijn. De vitaliteitskaart blijft tweemaal geactualiseerd worden en is het kader voor de dialogen die we voeren met de stad en de dorpen. Hiermee maken de vitaliteitskaarten onderdeel uit van onze reguliere werkwijze.

Project 2: 'Vitaal Roosendaal: de dialoogsessies en vitaliteitsacties'

Op basis van de vitaliteitskaarten zijn in de periode juni t/m september 2015 in alle wijken en dorpen zogenoemde dialoogsessies gehouden. Zowel inwoners, sleutelfiguren als partners in de wijken en dorpen namen deel. Tijdens die sessies zijn met de geactualiseerde wijk- en dorpsperspectieven en de vitaliteitskaarten prioriteiten gesteld om de vitaliteit in de wijken en dorpen te vergroten. Tijdens en na de dialoogsessies hebben inwoners en maatschappelijke partners zich aangemeld om de uitkomsten na afloop verder te vertalen in plannen en acties. Deze 'denkers en doeners' hebben de vitaliteitsacties opgezet samen met andere betrokkenen, waaronder de gemeente. Deze vitaliteitsacties zijn vertaald naar uw raad in verschillende tranches. Want ook na de dialoogrondes in 2015 zijn we in continu dialoog met onze stad en dorpen en hebben zich nieuwe prioriteiten aangediend.

Uiteindelijk hebben we samen ruim zestig acties gerealiseerd die bijdragen aan de vitaliteit in wijken en dorpen. Een groot aantal is op de website <https://vitalewijkenendorpen.nl/> weergegeven. We hebben geconstateerd dat het wenselijk is te kiezen voor continu dialoog dan voor het voeren van tweemaaljaarlijkse dialoogrondes. Door het continu voeren van dialoog kunnen we sneller acties samen realiseren en inspelen op actualiteiten en prioriteiten. Door gebruik te maken van de vitaliteitskaart bij het voeren van de dialogen, is o.a. ook eenzaamheid en armoede als prioriteit naar voren gekomen. Dit is een groot verschil ten opzichte van de werkwijze voor het programma Vitale Wijken en Dorpen toen we nog met dorp- en wijkactieplannen werkten. Toen waren de prioriteiten veelal gericht op de openbare ruimte.

Project 3: 'Toekomstbestendige participatievormen'

Onderzoek toont aan dat verschillende vormen van participatie nodig zijn: één participatievorm is te beperkt om inwoners te laten participeren. Dat er nu niet altijd veel inwoners aan tafel zitten, komt zeker niet alleen voort uit desinteresse. 'De afzijdige burger' vindt het niet aantrekkelijk om te vergaderen en deel te nemen aan vaste overlegvormen. Mensen willen zeker wel meedenken en meedoen, maar op andere manieren. Middels het programma Vitale Wijken en Dorpen zijn we op zoek gegaan naar alternatieve (online) vormen van participatie en hebben we ook gekeken hoe toekomstbestendig onze vaste overlegvormen zijn. Dit is wederom maatwerk: we erkennen en waarderen de verschillen tussen dorpen en wijken en willen aansluiten bij lokale initiatieven. Zo hebben we vanuit verschillende beleidsdomeinen geëxperimenteerd met verschillende methoden.

Methoden	doel	Voorbeeld(en)
City Challenge	Uitdagen van de samenleving om mee te denken over maatschappelijke vraagstukken	Wieler-Experience Roosendaal
Dialogorondes en -tafels	In gesprek gaan met elkaar. Door aan dialogotafels ervaringen, ideeën en dromen uit te wisselen, ontstaat er ruimte voor nieuwe inzichten en het benoemen van persoonlijke actie.	Dialogorondes en de week van de dialoog
Eigen budget wijken / dorpen	De kracht van de samenleving benutten om de vitaliteit / leefbaarheid van wijken en dorpen te verbeteren.	Bewonersvouchers
Overeenkomsten / convenanten	Het vastleggen van wederzijdse rechten en verplichtingen in de samenwerking	Overeenkomsten Hondenspeelplaatsen
Co-creatie	Het samen creëren van nieuw of bestaand initiatief of idee. Met als doel: betere initiatieven en meer draagvlak	herinrichting Nieuwe Markt, vitaliteitsacties zoals natuurlijke recreatieve speel- en ontmoetingsplaats Heerle (4 ^{de} tranche)
Right to challenge	Bewoners en/of wijkondernemers kunnen door middel van het Right to Challenge aangeven dat zij bepaalde (bestaande) publieke taken willen overnemen van de overheid. Doel verbetering efficiëntie en kwaliteit en verhogen inwonerstevredenheid.	Groenonderhoud Nispen – hierover zijn we nog in gesprek, maar de kaders zijn uitgewerkt.
Burgertop	Een vertegenwoordiging van onze gemeente een plek bieden waarin samen bepaald wordt waar prioriteiten / opgaven liggen.	R100
Adviesraden	Gevraagd en ongevraagd advies over een bepaald domein of namens een bevolkingsgroep	adviesraad sociaal domein, Jongerenraad, ook actief betrokken bij vitaliteitactie 'Impuls Vrouwenhof-park'
ABCD-methoden	<i>Asset-Based Community Development</i> (ABCD) is het van binnenuit werken aan een in economisch, cultureel en sociaal opzicht leefbare buurt, door sociale relaties tot stand te brengen en onvermoede capaciteiten van bewoners, organisaties en instellingen binnen de lokale gemeenschap te mobiliseren.	Vitaliteitsactie 'Pleinen aanpak Elisadonk'
Wedstrijd	Het benutten van de kracht van de samenleving en ruimte bieden voor mooie ideeën.	Vitaliteitsactie 'Metamorfose tunneltje tussen A- en D-bergen'
Waarderingskader Maatschappelijke initiatieven	Het maatschappelijke waarderingskader biedt de mogelijkheid om rendement, legitimiteit en omvang van betrokkenheid van het initiatief in beeld te brengen. Voor vraagstukken kan het waarderingskader gebruikt worden bij het beoordelen van de maatschappelijke waarde van initiatieven.	Ruilwinkel

Schouw, zowel fysiek als digitaal met de burgerschouwapp	Verbeteren van het kwaliteitsniveau en de inwonerstevredenheid	Burgerschouwapp is startklaar, pilot in Wouw
Spelvormen	Dat is een manier om creativiteit los te weken in groepen die het 'spel' spelen	Stadsoevers spel
Bewonersplatform 'nieuwe stijl'	Door een andere werkwijze bepaalt de inwoner; verbindt het platform verbindt en zet themagericht in op de leefbaarheid en vitaliteit.	BPC (Centrum)
Buurt Bestuurt	Een werkwijze waarbij bewoners en professionals samen een top 3 van problemen in de buurt opstellen om die als eerste aan te pakken.	Buurtbeheer Fatima, lopende initiatief Kortendijk

Project 4: 'Onderzoeken, experimenteren, leren'

Samen met onze partners en inwoners gaan we aan de slag om participatiever te werken. De omslag die we met programma Vitale Wijken en Dorpen hebben beoogd, bereik je niet met regels, maar door te experimenteren, te leren en te ontwikkelen. En door gewoon doen.

Medewerkers van de gemeente hebben samen gesprekken gevoerd over participatie, vitaliteit en op maat werken en wat dat voor hun eigen werk betekent. Hierbij geeft het Programma Vitale Wijken en Dorpen inhoudelijke lading aan de organisatieontwikkeling van de gemeente: meer naar buiten gericht, flexibel en op participatie in netwerken gericht. Mede hierdoor zijn de kernwaarden 'Resultaatgericht, Samen en De ander centraal' ontstaan.

We geven ruimte aan initiatieven vanuit de samenleving, inwoners, ondernemers en instellingen geven we de ruimte om invloed uit te oefenen vanaf de oorsprong van planvorming. We werken actief samen en geven meer ruimte aan maatwerk. Dit vraagt om flexibele netwerkers die vraaggestuurd werken en meebewegen met ontwikkelingen in de samenleving. We bepalen minder voor de ander en luisteren meer naar wat de ander wil. Om te zorgen dat we de ander centraal zetten, samen tot resultaten komen, de kernwaarden van de medewerkers van de gemeente Roosendaal, is een participatietool ontwikkeld. Deze tool biedt inspiratie en hulplijnen voor het organiseren van een participatief traject of een bijeenkomst waarbij de ander (bewoner, ondernemer, partner) centraal staat.

Om collega's te faciliteren in het participatief werken, is een trainings- en opleidingsaanbod ontwikkeld waarin we leren van de andere projecten en werken aan onze ontwikkeling. Ook in 2018 worden weer trainingen op het gebied van participatief werken aangeboden.

Project 5: 'Meer maatwerk in ondersteuning van initiatieven'

We stimuleren initiatieven die de vitaliteit in een dorp, wijk of buurt op maat verbeteren met de bestemmingsreserve Vitale Wijken en Dorpen. Daarnaast zien we dat onze medewerkers hun tijd meer flexibel kunnen indelen, zodat zij kunnen inspelen op actuele vragen en op maat werken aan de vitaliteit in wijken en dorpen. Ook budgetten zijn meer flexibel ingedeeld.

We hebben samen met inwoners en partners gesproken over het verder brengen van initiatieven. Vaak bleek niet de financiering leidend, maar een goede samenwerking met stakeholders en het verbinden van netwerken. We zien dat het aantal netwerken in wijken en dorpen is gegroeid. We hebben afspraken gemaakt over hoe we de netwerksamenwerking verder vormgeven, waarbij niet de structuur maar de maatschappelijke opgave centraal staat. Het resultaat is een meer flexibele netwerkomgeving.

We zien dat het aanbieden van ondersteuning bij het uitvoeren van initiatieven meer gecentraliseerd kan worden. Er zijn verschillende website waarop hulp (zoals Roosendaalvoorelkaar, nextdoor) en goederen (zoals Peerby, nextdoor) worden aangeboden. Het is wenselijk om één helder overzicht te

geven van de verschillende ondersteuningsmogelijkheden voor initiatiefnemers. We gaan zorgen voor een helder overzicht op onze gemeentelijke website.

Project 6: 'Dienstverlening op maat in wijken en dorpen'

Als gemeente willen we onze dienstverlening en onze aanwezigheid in de wijk effectief en efficiënt organiseren. Uitgaande van de leefwereld van de inwoners, waarin geen 'beleidsvelden of programma's te onderscheiden zijn'.

De netwerksamenwerkingen krijgen in ieder gebied vorm, passend bij het gebied en de opgaven. We zien dat professionals van gemeente, Wegwijs, Alleewonen, wijkagent, wijkchef, Wijzijn intensief met elkaar samenwerken. Andere professionals en vrijwillige initiatiefnemers sluiten eveneens aan in de netwerksamenwerking. Doordat netwerken ontstaan rondom personen of opgaven zijn flexibele netwerksamenwerkingen ontstaan.

We hebben de afgelopen jaren stevig ingezet op het ondersteunen van deze (flexibele) netwerken en investeerden we waar nodig. Een voorbeeld hiervan is de Broedplaats in Langdonk.